

Sygn. akt III SW 89/15

UCHWAŁA SĄDU NAJWYŻSZEGO

z dnia 4 listopada 2015 r.

w sprawie ważności referendum ogólnokrajowego przeprowadzonego w dniu 6 września 2015 r.

Sąd Najwyższy w składzie całej Izby Pracy, Ubezpieczeń Społecznych i Spraw Publicznych:

Przewodniczący: Prezes Sądu Najwyższego Teresa Flemming-Kulesza

Sędziowie Sądu Najwyższego: Jolanta Frańczak, Beata Gudowska, Zbigniew Hajn, Józef Iwulski (sprawozdawca), Halina Kiryło, Zbigniew Korzeniowski, Jerzy Kuźniar, Dawid Miąsik, Zbigniew Myszka, Maciej Pacuda, Romualda Spyt, Krzysztof Staryk, Jolanta Strusińska-Żukowska, Małgorzata Wrębiakowska-Marzec

Protokolant: Dominik Wajda

po rozpoznaniu na posiedzeniu jawnym w dniu 4 listopada 2015 r.,

z udziałem zastępcy Prokuratora Generalnego Roberta Hernanda i członka Państwowej Komisji Wyborczej Krzysztofa Strzelczyka działającego z upoważnienia Przewodniczącego Państwowej Komisji Wyborczej,

sprawy ważności referendum ogólnokrajowego przeprowadzonego w dniu 6 września 2015 r.,

na podstawie przedstawionych przez Państwową Komisję Wyborczą protokołu o wyniku referendum i sprawozdania z przebiegu referendum ogólnokrajowego w sprawach o szczególnym znaczeniu dla państwa oraz opinii wydanych w wyniku rozpoznania protestów,

po uwzględnieniu obwieszczenia Państwowej Komisji Wyborczej z dnia 7 września 2015 r. o wynikach głosowania i wyniku referendum przeprowadzonego w dniu 6 września 2015 r. (Dz.U. 2015, poz. 1375) oraz biorąc pod uwagę wnioski Prokuratora Generalnego i Przewodniczącego Państwowej Komisji Wyborczej,

na podstawie art. 125 ust. 4 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej oraz art. 35 ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o referendum ogólnokrajowym (jednolity tekst: Dz.U. z 2015 r., poz. 318) i art. 244 § 1 ustawy z dnia 5 stycznia 2011 r. - Kodeks wyborczy (Dz.U. Nr 21, poz. 112 ze zm.)

1. unieważnia głosowanie w obwodzie nr 37 w Siemianowicach Śląskich w zakresie dotyczącym pytania nr 3, uznając, że nie ma to wpływu na wynik referendum,

2. stwierdza ważność referendum ogólnokrajowego przeprowadzonego w dniu 6 września 2015 r., którego wyniki zostały podane w obwieszczeniu Państwowej Komisji Wyborczej z dnia 7 września 2015 r. o wynikach głosowania i wyniku referendum przeprowadzonego w dniu 6 września 2015 r. (Dz.U. 2015, poz. 1375).

Uzasadnienie:

1. Podstawą prawną przeprowadzenia referendum ogólnokrajowego w sprawach o szczególnym znaczeniu dla państwa jest art. 125 ust. 1 i 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, a zasady i tryb jego przeprowadzania określa ustawa z dnia 14 marca 2003 r. o referendum ogólnokrajowym (jednolity tekst: Dz.U. z 2015 r., poz. 318).

2. Zgodnie z art. 35 ustawy o referendum ogólnokrajowym, Sąd Najwyższy w składzie całej Izby Pracy, Ubezpieczeń Społecznych i Spraw Publicznych rozstrzyga o ważności referendum, podejmując w tej sprawie uchwałę nie później niż w 60 dniu od dnia ogłoszenia wyniku referendum. Uchwałę podejmuje się na podstawie przedstawionych przez Państwową Komisję Wyborczą protokołu o wyniku referendum i sprawozdania z przebiegu referendum ogólnokrajowego oraz opinii wydanych przez Sąd Najwyższy w wyniku rozpoznania protestów (art. 244 § 1 ustawy z dnia 5 stycznia 2011 r. - Kodeks wyborczy, Dz.U. Nr 21, poz. 112 ze zm. w związku z art. 34 ust. 1 ustawy o referendum ogólnokrajowym).

3. W protokole o wyniku referendum Państwowa Komisja Wyborcza stwierdziła, że w referendum wzięło udział 2.384.780 osób. Uprawnionych do głosowania było 30.565.826 osób, w referendum wzięła więc udział nie więcej niż połowa uprawnionych do głosowania. Frekwencja wyniosła 7,80%. W związku z tym wynik referendum nie jest wiążący.

4. W sprawozdaniu z przebiegu referendum ogólnokrajowego Państwowa Komisja Wyborcza przedstawiła wniosek, że na podstawie posiadanych dokumentów

z głosowania i informacji o jego przebiegu, nie stwierdziła naruszeń prawa, które mogły mieć wpływ na wyniki głosowania i wynik referendum ogólnokrajowego przeprowadzonego w dniu 6 września 2015 r.

5. Do Sądu Najwyższego wpłynęło 13 protestów przeciwko ważności referendum.

5.1. Za zasadne Sąd Najwyższy uznał 2 protesty, wyrażając opinię, że naruszenie przepisów ustawy o referendum ogólnokrajowym nie miało wpływu na wynik referendum.

Za uzasadnione Sąd Najwyższy uznał:

- protest dotyczący naruszenia art. 25 ust. 2 pkt 7 oraz 28 ust. 1 i 2 ustawy o referendum ogólnokrajowym w Komisji Obwodowej nr 37 w Siemianowicach Śląskich, wskutek błędnego wykazania liczby odpowiedzi na pytanie nr 3 dotyczące wprowadzenia zasady ogólnej rozstrzygnięcia wątpliwości co do wykładni przepisów prawa podatkowego na korzyść podatnika; w protokole Komisji Obwodowej stwierdzono, że 5 uczestników referendum na to pytanie odpowiedziało "tak" a 107 osób "nie", podczas gdy faktycznie było odwrotnie; Sąd Najwyższy uznał, że ten błąd nie miał wpływu na wynik referendum, gdyż zdecydowana większość biorących udział w referendum w skali kraju (94,51%) na to pytanie odpowiedziała "tak",

- protest dotyczący naruszenia art. 8 ust. 2 ustawy o referendum ogólnokrajowym przez podwójne wpisanie tych samych czterech osób do więcej niż jednego spisu osób uprawnionych do udziału w referendum (w obwodzie głosowania nr 22 w Legionowie) oraz wpisanie do takiego spisu osoby zmarłej (w obwodzie głosowania nr 5 w Serocku); Sąd Najwyższy uznał, że to naruszenie nie uzasadnia unieważnienia głosowania w tych obwodach, gdyż nie spowodowało dwukrotnego głosowania przez tę samą osobę ani oddania głosu za osobę zmarłą, a tym samym nie spowodowało skutku w zakresie wyników głosowania w tych obwodach oraz nie miało wpływu na wynik referendum.

5.2. Jako częściowo bezzasadny został oceniony 1 protest; dotyczyło to zarzutu zarządzenia jednodniowego głosowania, co jest zgodne z art. 4 ust. 1 ustawy o referendum ogólnokrajowym oraz zarzutu dopuszczenia się przestępstw przeciwko referendum, gdyż protestujący nie wykazał konkretnych okoliczności stanowiących znamiona przestępstw przeciwko referendum w rozumieniu art. 248-251 Kodeksu karnego oraz art. 83 i art. 85-87 ustawy o referendum; w pozostałym zakresie protest ten został pozostawiony bez dalszego biegu.

5.3. Bez dalszego biegu Sąd Najwyższy pozostawił 10 protestów. Co do 7 protestów było to spowodowane sformułowaniem w nich zarzutów nie dotyczących dopuszczenia się przestępstwa przeciwko referendum lub naruszenia przepisów ustawy dotyczących głosowania, ustalenia wyników głosowania lub wyniku referendum (art. 33 ust. 1 ustawy o referendum ogólnokrajowym), co do 2 protestów wniesieniem ich przedwcześnie, czyli przed ogłoszeniem wyniku referendum przez Państwową Komisję Wyborczą w Dzienniku Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej (art. 34 ust. 2 ustawy o referendum ogólnokrajowym), a 1 protest został złożony po terminie.

6. Prokurator Generalny wniósł o podjęcie uchwały stwierdzającej, że referendum ogólnokrajowe w sprawach o szczególnym znaczeniu dla państwa, w którym głosowanie przeprowadzono w dniu 6 września 2015 r. – jest ważne.

7. Przewodniczący Państwowej Komisji Wyborczej wniósł o uznanie referendum za ważne.

8. Sąd Najwyższy uznał, że naruszenie przepisów ustawy o referendum ogólnokrajowym w obwodzie głosowania nr 37 w Siemianowicach Śląskich uzasadnia unieważnienie głosowania w tym obwodzie w zakresie dotyczącym pytania nr 3, o czym orzeczono na podstawie art. 36 ust. 1 ustawy o referendum ogólnokrajowym (punkt 1 sentencji). Ze względu na skutek tego naruszenia w odniesieniu do liczby głosów oddanych w referendum w skali kraju, unieważnienie głosowania w tym obwodzie nie wpływa na wynik referendum (zgodnie art. 36 ust. 1 ustawy o referendum ogólnokrajowym Państwowa Komisja Wyborcza skoryguje wyniki głosowania).

9. Mając powyższe na uwadze, na podstawie art. 125 ust. 4 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej oraz art. 35 ustawy o referendum ogólnokrajowym i art. 244 § 1 Kodeksu wyborczego, orzeczono jak w punkcie 2 sentencji.

Na oryginale właściwe podpisy

Za zgodność

Kierownik Sekretariatu Izby

(Elżbieta Lewandowska)